

Kastélysziget Kulturális-Turisztikai Központ Edelény

A fenti elnevezéssel készített pályázatot a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága, amely 2009-ben 2,2 milliárd forintot nyert a kastély épületének és parkjának felújítására.

A régió egyetértésével is bíró projekt fő tartalma a főépület külső-belső felújítása, a termeiben található művészeti értékek restaurálása, illetve hosszútávon történő fenntartás és az értékmegőrzés érdekében az épület megfelelő turisztikai-kulturális hasznosítása. E munka eredményeként 2012-ben megnyílhat a Kastélysziget Kulturális-Turisztikai Központ a csaknem háromszáz évvel ezelőtt épített kastélyban. (Az árvíz miatt csúszik az építkezés, A szerk. megjegyzése.)

Az alábbiakban a megfogalmazott célokat írjuk le, amely „A projekt” címszó alatt található a pályázatban.

1. „Falképtár” bemutatása (az 1763-ban festett, a hét emeleti teremben található, egyedülálló falképek) a kultúra területén Közép-Európában még szinte ismeretlen 3D-s film segítségével.

Az előcsarnokból nyíló oktatási kabinetben egy olyan modern technikai eszközökkel forgatott és vetített 3 dimenziós film kerül bemutatásra, amely előkészíti az edelényi L’Huillier-Coburg-kastély legfőbb (örökség) turisztikai vonzerejének, az emelet freskóval díszített lakosztályainak a megértését. A kastély 1763-ban festett hét emeleti termében található „Falképtár” egyedülálló a magyar műemlékek között. A rokokó zsáner jelenetek, a korabeli világból vett szereplők, (zenészek, arisztokraták, katonák, stb.) tevékenységek (katonai viadatok, vadászat, udvarlás, játékok, stb.) mitológiai jelenetek és „sztárolható” figurák (puttók, állatok, stb.) nagyon alkalmasak arra, hogy megismertessük a látogatót az adott kor szokásaival, viselkedési, öltözködési kultúrájával és mindezt összekössük a jelen világ megfelelőivel.

A bemutatás eszköze egy 20 perces, speciális szemüvegben nézhető 3D-s film. A filmnek nincs helyettesítő terméke, csak Edelényben lesz megtekinthető. A Magyarországon, sőt Kelet-Közép-Európá-

ban egyedülálló – nyugat-európai kastélyokban és turisztikai vonzerőkben viszont már sikerrel alkalmazott – bemutatási módszer segítségével a látogatók nem mindennapi élményben részesülnek. A 3 dimenziós film előnyei, indoklása:

- Jelentős tömegeket (100.000 látogató vállalását) csak egyedülálló turisztikai attrakcióval lehet biztosítani. Jelenleg Magyarországon a kultúra szolgálatában egyetlen helyen sem alkalmazták a 3D-s technikát.
- Európában több helyen készítettek hasonló kulturális témában 3D-s filmeket, amelyek elismerést váltottak ki minden korosztályban. (pl.: London, British Museum – A múmia; Franciaország, Nimes – Heros de Nimes – 20 perces filmek.)
- Megfelelő technikák alkalmazásával a hét teremben látható két-dimenziós freskókon látható barokk alakokat színészek személyesítik majd meg, akik „lejönnek” a falról és a freskókon látható életképeket és zsánerjeleneteket továbbgondolva, dialógusokra alkalmazva, dramatizálva adják azt elő.
- A 3D filmterv forgatókönyve: A húszperces filmben a történet, a képi világ, a trükkök és egyéb vizuális effektusok a 3D-s animációban rejlő, egyedi hatás lehetőségét szolgálják. A nézőnek a sztori lebilincselő dramaturgiáján kívül a 3D effektek adják azt az élményt, ami különlegessé teszi ezt a filmet. A 3D mozi eddig nem terjedt el Magyarországon, ezért újszerűségével jó eséllyel ragadja meg az emberek figyelmét.

A freskók keletkezésének és a kastély történetének levéltári kutatása a besztercebányai levéltárban őrzött Coburg-levéltárban lezárult, az eredeti források tanulmányozása során számtalan olyan hiteles történet, anekdota és érdekesség került napvilágra, amely könnyen a mítoszteremtés eszközévé válhat, és turisztikai attrakcióvá építhető fel. Ezek a történetek ily módon a széles közhatalom érdeklődésére is számot tarthatnak.

2. Történeti terek bemutatása, kapcsolódó restaurálások és eszközbeszerzések megvalósítása

- A kastélyélmény megteremtés érdekében a következő felsorolt terek korabeli bútorokkal lesznek berendezve: kocsai áthajtó, fölépcsőház, díszterem, urasági háló, szalon, grófnő hálója, oratórium

rium, lakájok szobája, kápolna, 3 db festett terem. A bemutatás eszközei: korabeli bútorok, csillárok, kályhák.

- A festett termek közül három nem igényel klasszikus „kastélyberendezést”. Az egyik berendezés nélküli teremben olyan projektorrendszer kerül felállításra, amely összetett képi installáció vetítésére is alkalmas. A projektorok segítségével egy időutazásban részeseülhetnek a látogatók: az elmúlt 60 év kastély állapot változásainak bemutatása történik 1-1,5 perc alatt. Az installáció lényege, hogy a félhomályos teremben kivetítésre kerül – a már restaurált falakra – a freskók korábbi, restaurálatlan, leromlott állapota, majd a világítás fokozatos felkapcsolásával előtűnik a már restaurált freskók pompája, „katarzist” váltva ki a vendégekből. A képeket zenei aláfestés és ismertető szöveg is kíséri. (A kastélyban zajló restaurálási folyamatok a projektgazda tervei szerint – természetesen megfelelő keretek között – az épületben folyamatosan követhetőek lesznek már a felújítás során is.)
- A másik kettő teremben olyan képi installáció kerül kialakításra, amely irányított fényekkel, narrátoros alámondással, zenével mutatja be a freskók érdekességeit, és azokat a hozzájuk kapcsolódó történeteket, amelyek az oktatási kabinet 3D-s filmjében nem kerültek említésre. Az egyes jelenetek bemutatása során az adott jelenethez kapcsolódó zenei aláfestés kerül bejátszásra (pl.: a freskón lévő csatajelenet tárgyalásánál csatazaj hallatszik).
- A nem festett termekben a „kastélyélmény” visszaadása lesz a legfontosabb szempont, ezek a termek a klasszikus kastélymúzeumokhoz hasonlóan lesznek bebútorozva másolatokkal (kópiákkal).
- A történeti terek 3D-s modelljeiből játékok is készülnek: pl.: válaszd ki a bútorraktárból a barokk berendezéseket és rendezd be az egyes szobákat a funkciójuknak megfelelően, stb.

3. Állandó kiállítás kialakítása a Coburg-család és tevékenysége bemutatására, „Egyszer már sikerült” címmel.

A kiállítás a térség gazdaság-szervezési folyamatának bemutatása a Coburgok idején. Főbb témák: a címer bemutatása, a kastély vétel ismertetése, a térség gazdaság szervezési folyamatának elma-

gyarázása, Coburgok az európai uralkodó házakban, kik fordultak meg Edelényben közülük, ma élő ismert Coburgok. Gondolkodásra alkalmas kérdések felvetése. A bemutatás eszközei: makettek, projektorok, térképek, korabeli ábrázolások.

- A földszinten található az edelényi L'Huillier-Coburg-uradalom történetét, valamint a birtokos családok történetét, jeles személyiségeit, legendáit bemutató kiállítás (élményturisztikai attrakciókkal). A kiállítás egyik legfontosabb célja a XVIII-XIX. századi Coburg-uradalom virágzásának és gazdasági prosperitásának a bemutatása, annak demonstrálása, hogy a Cserehát és a Galyaság egykor egy kiválóan működő gazdasági egység volt, amely a Coburg hercegek Németországból hozott gazdaságfejlesztési és gazdaság szervezési elveinek („know how”) alkalmazása következtében virágzott fel. A birtokon a legkorszerűbb elvek szerint gazdálkodtak, az egyes települések között kiváló munkamegosztás alakult ki. Mivel a Sachsen-Coburg-Gotha család egyes ágai adták Európa uralkodócsaládjainak jelentős részét, családi kapcsolatok révén sok terméket exportáltak az edelényi birtokról nyugat-európai országokba, amiből a levéltári források tanúsága szerint az uradalomnak jelentős bevétele származott. Itt kerül sor a kastély jelképének, a Coburg család címerének a heraldikai értelmezésére, ily módon a vendégek az egyes címertani elemeket dekódolni tudják, megismerik jelentésüket, valamint sor kerül egy szórakoztató formában tálalt rövid címertani bevezetőre is.
- Az épület bal szárnyában található saroktorony emeleti, kör alakú termében az edelényi L'Huillier-Coburg-kastély építéstörténete, kultúrtörténete és művészettörténeti jelentősége kerül bemutatásra hagyományos, designer által tervezett táblákon.
- Az oratórium falán a kastély életében jelentős szerepet játszó tulajdonosok portréi kerülnek elhelyezésre, mintegy megszemélyesítve az egykor itt misét hallgató bárókat, grófokat, hercegeket.
- A kiállítások tematikája szempontjából fontos, hogy a felvezető úton elhelyezett táblákon látott információk itt visszaköszönnének a látogatónak, az egyes adatmorzsák itt álljanak össze kerek egészszé, a felismerés élményét nyújtva ezáltal a vendégeknek.

4. Időszaki kiállítások lehetőségének megteremtése.

Az állandó érdeklődés fenntartásában fontos szerepe van az időszaki kiállítások megszervezésének. Az erre a célra kialakított, külön is látogatható terület alkalmas lesz vendég kiállítások fogadására, illetve saját tervezésű tárlatok megépítésére. Az átadás utáni években javasolt témák:

- Az első évben a környéken található nevezetességek és elérhetőségük bemutatása, programcsomagok összeállítása, szolgáltatások ismertetése, stb.
- A második évben a Coburg-család egy élő tagjának meghívása és a hozzá kapcsolódó tárlat összeállítása.
- A harmadik évben a környék régészeti szenzációinak bemutatása az elmúlt évek leletanyagaiból válogatva. Együttműködő partner a Herman Ottó Múzeum.
- A negyedik évben „Gömörország” bemutatása, a felvidéki kapcsolódó területek ismertetése.
- A bemutatás eszközei: egyedi tervezés szerint.

5. Ún. „Nagyobb látogatói útvonal”. Külön jeggyel igénybe vehető szolgáltatás, amely útvonala a kastélyszigetet kívülről kerüli meg, főként a Bódván, illetve a városban vezető sétaúton. A körút során három edelényi templom is érintésre kerül:

- Az első a görög katolikus templom (Szent Kereszt felmagasztalása), amely Török Ferenc tervei szerint rakacai kőből épült 1979-83-ban. (Padlóját is a közeli rakacai bányából származó, csiszolt kővel burkolták.)
- A második a római katolikus templom (Jézus Szíve), amely 1905-ben épült fogadalmi templom Erzsébet királyné emlékére. Ez volt az első Sisi emlékére épült templom Magyarországon, ma is őrzik itt az I. Ferenc József császár és király által adományozott áldoztató kelyhet.
- A harmadik templom a legrégebbi, a református templom, amely a XIV. században épült gótikus stílusban, majd később többször átalakították. Mai formáját a XVIII. század során nyerte el, a festett fakarzat és a szószék 1705-ből való.
- A „Nagyobb látogatói útvonal” végén a parkolóba térünk vissza.

6. Rangos turisztikai, tudományos, művelődési rendezvényhelyszín kialakítása: Helyi programok, fesztiválok, nagyrendezvények színterévé, illetve akár B.-A.-Z. megye egyik hivatalos rendezvényhelyszínévé válik a kastély. A kastélyt Miskolchoz való közelsége és kulturális jelentősége különleges koncerthelyszínné teszi, például a Miskolci Bartók+.... Nemzetközi Operafesztivál kapcsolódó helyszínként, illetve önálló koncertsorozatok, zenei hangversenyek, gyermek és családi programok gazdájaként.

7. Információs állomás kialakítása. Szintén a földszinten található a Cserehát és a Galyaság turisztikai vonzerőleltárának, műemlékeinek, kirándulási célpontjainak a bemutatása, amelyek révén az edelényi kastélyban megforduló vendégek képet kapnak a környékbeli rejtett értékekről. Bemutatásra kerülnek a kastélytól induló, a kistérséget behálózó látogatási útvonalak is, amelyek a turizmus fellendítése révén pezsgést hoznak a Cserehát vidékére.

A bemutatás mellett, a kapu szerepből fakadóan a Bódva völgye, Cserehát, Galyaság, valamint a külön szerepeltetett Aggteleki-karszt egyfajta információs állomása is megvalósul itt (inkább csak az érdeklődés, a kíváncsiság felkeltése a cél, nem a nagyon részletes bemutatás). Az aggteleki világörökségi terület kapujaként az öko- és a kulturális turisztika példaértékű együttműködését lehet és kell kialakítani. Az Aggtelekre látogatók közel 90 %-a Edelényen keresztül utazik és az útról jól látható lesz majd a felújított Kastélysziget. Az Edelénytől, autóval kb. 40 perc távolságban levő ökoturisztikai terület, a kiépült falusi szálláshelyek és a jósvafői Tengersizem szálló lehetővé teszi több fajta tartalmas hétfégi programcsomag összeállítását.

8. A kastély és parkjának felújítása és egyúttal látogatóbarát szolgáltatások kialakítása.

- Parkoló, fogadótér és vizesblokk (WC, mosdó, stb.) kialakítása a kastélyszigeten kívül.
- Kerékpártároló és eligazítást, tájékozódást szolgáló táblák.
- A szigetre jutást elősegítő híd építése. A parkolóból a Kastélysziget egy gyalogos hídon keresztül közelíthető meg, amely a Bódva felett ível át, és amely természetesen védett a gépjármű forgalomtól.

lomtól. A gyalogos híd akadálymentes kialakítású. A vendégek előtt a kastély és a Kastélysziget panorámája a gyalogos hídról tárul majd fel.

- Geotermikus energia hasznosításának (fűtésre és hűtésre) bemutatása (kialakítása, működése) tervezett a látogatók számára: az ez iránt érdeklődő vendégek betekintheessenek a jobb oldali melléképületben kialakított gépházba, ezáltal képet kapjanak egy kastélyépület gazdaságos, környezetbarát XXI. századi működtetéséről, és annak technikai megoldásáról.
- Kávézó és ajándékbolt (múzeumi shop) kialakítására alkalmas területek kijelölése.
- A kávézó/ajándékbolt helyiségeivel kapcsolatban a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága a fejlesztést követően az alábbiakat vállalja:
- A kávézó/ajándékbolt helyisége egyidejűleg nyit (bérleti szerződés alapján) a kastéllyal, az első bérbeadás 3 éves időtávra tervezett.
- A kávézó/ajándékbolt helyiségeinek valamennyi berendezését a bérbevevő szerzi be (bérleti szerződés szerint).
- A kávézó/ajándékbolt helyiség bejáratánál egyértelműen feltüntetésre fog kerülni: „KÁVÉZÓ” / „AJÁNDÉKBOLT”.
- Kastélypark rehabilitáció.
- A kastélysziget természet adta lehetőségeinek maximális kihasználása, az életminőség javítása, az eltöltött idő meghosszabbítása, kastélytól független szabadidő programok helyszíneinek biztosítása, a látogatók megfelelő felvezetése a parkolóból a kastélyhoz, a kastélysziget kialakítása családi programokhoz: a kastélysziget, kastélypark rehabilitációja a Gondnokság által vagyongezelt területen; a kastély belső kertjeinek kialakítása; gyermek játszótér kialakítása.

(Forrás: A Műemlékek Nemzeti Gondnoksága által benyújtott Kastélysziget Kulturális-Turisztikai Központ Edelőny című pályázat.)

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai regionális Fejlesztési Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
UMFT infóvonal: 06 40 638 638
nfu@nfu.gov.hu • www.nfu.hu

